

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ

THE LEGAL STRUCTURE OF LEGAL ENTITIES: THE COMPARATIVE ANALYSIS OF UKRAINIAN AND FOREIGN LAWS

Даниш Я.В.,
студент

Київського національного торговельно-економічного університету

Клименко С.В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного, господарського права та процесу
Академії адвокатури України

У статті проведений порівняльний аналіз окремих положень актів законодавства України й зарубіжних держав стосовно елементів змісту інституту юридичної особи. Досліджені його окремі складові, зокрема: поняття; порядок створення й набуття правового статусу суб'єкта; організаційно-правові форми й організація діяльності. Зроблений висновок про те, що дослідження правового положення юридичної особи в зарубіжному праві дозволяють усвідомити особливості статичного рівня об'єкта дослідження для оптимізації існуючих в Україні організаційно-правових форм цього учасника правовідносин.

Ключові слова: організаційно-правова форма, юридична особа, форма реєстрації юридичної особи, правовий статус юридичної особи, учасники юридичної особи.

В статье проведен сравнительный анализ отдельных положений актов законодательства Украины и зарубежных государств относительно элементов содержания института юридического лица. Исследованы его отдельные составляющие, в частности: понятие; порядок создания и приобретения правового статуса субъекта; организационно-правовые формы и организации деятельности. Сделан вывод о том, что исследование правового положения юридического лица в зарубежном праве позволяет уяснить особенности статичного уровня об'єкта исследования для оптимизации существующих в Украине организационно-правовых форм этого участника правоотношений.

Ключевые слова: организационно-правовая форма, юридическое лицо, форма регистрации юридического лица, правовой статус юридического лица, участники юридического лица.

The comparative analysis of Ukrainian and foreign laws, which are related with the issues of the concept and some structural components of legal entity is considered in this article. Such it's components as meaning, procedure of creation, legal status, legal structure and organization of activity are investigated. Drawn the conclusion about the possible results of the research of foreign legal entity and it can improve the understanding of possible optimization and theoretical issues that are related with legal entity in Ukraine.

Key words: legal structure of legal entity, legal entity, registration form, legal status of legal entity, members of legal entity.

Стан опрацювання. Вагомий внесок у дослідження інституту юридичної особи зроблений науковими працями В.А. Мусіна, Ю.К. Толстого, О.А. Пушкіна, Б.І. Пугінського, Я.М. Шевченко, Є.О. Харитоновна, Н.О. Санахметової, В.К. Мамутова, В.К. Андреева, В.В. Галова, С.А. Зінченко, І.О. Гелецької, О.В. Дзери, І.М. Кучеренко й Н.С. Кузнецової. Проте проблемні аспекти застосування зарубіжного досвіду як можливість удосконалення існуючих в Україні організаційно-правових форм юридичних осіб залишаються не розкритими.

Метою статті є порівняльний аналіз окремих положень актів законодавства України й зарубіжних держав стосовно правової регламентації інституту юридичної особи на статичному рівні для визначення особливостей регламентації організаційно-правових форм юридичної особи як учасника відносин у сфері приватноправового регулювання.

Постановка проблеми. Рівень сучасного економічного розвитку держави багато в чому залежить від забезпечення ведення успішної підприємницької діяльності, при цьому низка об'єктивних і суб'єктивних факторів, зокрема конкуренція, потребує реформування законодавства в даній сфері з метою більш стабільного й досконалого закріплення статусу відповідних учасників правовідносин. Угода про асоціацію України й Європейського Союзу визначила європейський вектор розвитку українського законодавства в найближчі десятиліття, й на даний момент Україна перебуває в процесі інтеграції до ЄС. Поставлені завдання з реформування не можуть оминати сферу організації бізнесу на території України, оскільки угодою передбачено забезпечення національного режиму для підприємницької діяльності. Виходячи із зазначеного визна-

чаються напрямки реформування й стають очевидними проблеми відповідності визначених вимог і умов для діяльності юридичних осіб на території України, що потребує дослідження сутності законодавчо закріплених організаційно-правових форм для ефективної підприємницької діяльності в сфері оновленої економічної системи.

Нормативне визначення організаційно-правових форм юридичних осіб, що забезпечують підприємницьку діяльність в Україні (підприємницькі товариства), є вагомим передумовою подальшого розвитку держави, оскільки вони мають відповідати не тільки вимогам ЄС, але й викликають сучасної конкуренції. Законодавчими актами визначається внутрішній правовий механізм функціонування юридичної особи й можливість її вступу в правові зв'язки з іншими учасниками правовідносин, що є вагомим передумовою подальшого розвитку економіки будь-якої країни, тому, на думку А.В. Зеліско, проблема реформування до вимог ЄС підсилюється наявністю двох кодексів у регламентації діяльності підприємницьких юридичних осіб. До того ж, надмірна оперативність у зміні законодавчих норм останнім часом призводила до вступу в антагонізм з доктриною цивільного права [1, с. 102]. Оскільки в Україні останніми роками було відсутнє єдине концептуальне бачення подальшого системного розвитку даного інституту, досліджуючи дане питання, неможливо оминати процеси інтеграції, що спрямовані на розвиток підприємницької діяльності й опосередковано, шляхом системи правових й економічних зв'язків, впливають на розвиток інституту юридичної особи. Втім за умов відсутності чіткої сформованої моделі економічного реформування в національному законодавстві вже відбулися зміни стосовно регламентації порядку створення юридичної особи, тому увага до

статусного закріплення юридичної особи як учасника правовідносин визначається необхідністю змін до організації й діяльності даного суб'єкта.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом стала очевидною необхідність змін в організації господарських механізмів в державі, призначених підвищувати ефективність економіки, що забезпечується інноваційними шляхами розвитку й інтеграцією в сучасні світові цивілізаційні процеси. Сучасний досвід має багато свідчень тому, що розбудова власної держави, спрямована на досягнення сталих успіхів, повинна спиратись на специфіку власних економічних, правових і політичних процесів, що не виключає пошуку орієнтирів, спільного й специфічного, виявлення закономірностей і запобігання власним помилкам. Шлях країн з усталеним вектором розвитку – США, Великобританія, Німеччина, Франція та таких, з якими пов'язується «економічне диво», нових індустріальних гігантів, яскравим представником яких є Сінгапур, обґрунтовує порівняльний аналіз відповідних правових інститутів, що визначають організацію господарських зв'язків і логіку економічних перетворень з огляду на розбудову й розвиток України, оскільки для досягнення справжніх результатів доречно вчасно під різним кутом зору – економічним, правовим, соціологічним – досліджувати суб'єктів відповідних процесів і перетворень в зазначених сферах.

Постає питання: чи можливо запозичити й адаптувати до українських реалій сучасні моделі організаційно-правових форм юридичних осіб інших держав і яких саме? Згідно із щорічним звітом *Doing Business*, Україна в 2015р. посіла в рейтингу 83-є місце за легкістю ведення бізнесу, а от першу позицію в даному рейтингу зайняв Сінгапур. Не можна залишити поза увагою й Великобританію, якій притаманна чітка нормативна регламентація діяльності юридичної особи в комерційній сфері, а з Сінгапуром просліджується історичний зв'язок, що також обумовив базу порівняльного дослідження [2]. Зміст законодавчих актів, що регламентують основні «правила гри» для суб'єктів підприємницької діяльності Сінгапуру, підтверджує їх функціональну ефективність, адже саме ця держава займає передові місця за показниками сприятливого інвестиційного клімату й економічної свободи.

Україна належить до східноєвропейської правової родини і має значні відмінності від Сінгапуру й Великобританії. Важливо, що Сінгапур і Великобританія також представляють різні правові родини, що ускладнює, але не позбавляє можливості виявити особливості розвитку певних правових явищ й інститутів у порівняльному аспекті й націлює на відокремлення закономірного від випадкового.

Чи можна говорити про вже сформоване універсальне поняття юридичної особи незалежно від належності правової системи держави до певної правової родини? Аналіз іноземних цивілістичних доктрин засвідчує, що в багатьох державах поняття юридичної особи є невизначеним на законодавчому рівні, адже нормативні акти більшості західних країн не містять закріплення й тлумачення терміну «юридична особа». Прикладом такого підходу є Цивільний кодекс Франції 1804 р. (Кодекс Наполеона), в положеннях якого до 1978 р. був відсутній сам термін «юридична особа». Тільки з 4 січня 1978 року Законом «Про товариства» було введено поняття юридичної особи, і зараз в Цивільному кодексі Франції застосовується термін «моральна особа» (*personne morale* або *personnalité morale*), який позначає все те, що виходить за рамки фізичного, але сьогодні в літературі він практично не зустрічається [3].

Таким чином, сучасній цивілістичній теорії властива досить велика кількість концепцій юридичної особи, на підставі яких формуються положення щодо поняття юридичної особи як правовою учасником цивільного (торгового) обороту, який є правовою формою об'єднання осіб і капі-

талів, що по-різному закріплюються в законодавстві окремих держав. Дуалістична система приватного права, що існує в багатьох зарубіжних країнах, обумовлює наявність поряд з нормами цивільного права самостійної галузі торгового права, на підставі норм якої визначається правове положення осіб, що займаються підприємницькою діяльністю – порядок організації, діяльності окремих органів, укладання угод тощо. Своєрідний «дуалізм» в Україні характеризується тим, що, у відповідності до ст. 80 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), юридична особа визначається як організація, створена й зареєстрована у встановленому законом порядку, тобто регламентується її правовий статус, здійснення прав і виконання обов'язків, порядок укладання й зміст договорів, стороною яких вона виступає, однак основні засади господарювання й господарські відносини між суб'єктами господарювання, якими виступає частина зазначених суб'єктів, визначається Господарським кодексом України (далі – ГК України).

Законодавча регламентація цього поняття базується на доктринальному розумінні сутності особи як учасника правовідносин, але не охоплює всіх його правових ознак як правового інституту. Незважаючи на відсутність універсального визначення поняття юридичної особи, категорія знаходить широке практичне застосування, тому по суті її можна розглядати як правовий засіб формування суб'єктного складу правовідносин, на думку В.С. Якушева, це спосіб фіксації такого соціального утворення як суб'єкт права, що є цивільно-правовим образом діяльності конкретного соціального утворення [4, с. 391].

В Україні правова регламентація організаційно-правових форм юридичної особи публічного й приватного права нормами національного законодавства характеризується наявністю цілої низки правових норм різної галузевої належності, що закріплюють поняття, види, порядок створення, функціонування й припинення діяльності юридичної особи приватного права, що обумовлено низкою правових й економічних чинників. З цього приводу справедливо зауважити, що головною проблемою залишається полісистемність юридичних осіб, яка проявляється в трьох площинах: ЦК України, яким врегульована діяльність підприємницьких товариств; ГК України, яким не врегульовані конститутивні аспекти правового статусу корпоративних і приватних підприємств; спеціальні нормативно-правові акти, якими передбачені організаційно-правові форми, що випали з ЦК України й не врегульовані ГК України [1, с. 102].

Перелік організаційно-правових форм юридичної особи, встановлений у ст. 83 ЦК України, дає підстави для подальшого розподілу товариств, що здійснюють підприємницьку діяльність, на господарські товариства; акціонерні товариства; товариства з обмеженою, повною, додатковою відповідальністю; командитні товариства й виробничі кооперативи. Перелік дозволяє констатувати суттєвий набір правових засобів закріплення єдності створюваного суб'єкта відносин, однак нормативна неузгодженість потребує додаткових тлумачень окремих аспектів його створення й функціонування, що в практичній діяльності призводить до усвідомлення потреби подальшого вдосконалення регламентації організаційно-правових форм юридичних осіб приватного права. Юридичними формами здійснення підприємницької діяльності в зарубіжних країнах є окремі юридичні особи або їх об'єднання без створення юридичної особи. У першому випадку йдеться про повні, командитні, товариства з обмеженою відповідальністю й акціонерні товариства, статус яких регламентований в США, Німеччині, Франції, Сінгапурі, Великобританії, однак акти законодавства кожної із зазначених країн містять відповідні особливості регламентації організаційно-правових форми юридичної особи.

У Сінгапурі система виглядає наступним чином: приватний підприємець (*Sole-Proprietorship*), товариство

(Partnership), командитне товариство (Limited Partnership (LP)), товариство з обмеженою відповідальністю (Limited Liability Partnership (LLP)) і компанія (Company) [5]. Для створення будь-якої юридичної особи необхідно дотримуватись встановлених законодавством вимог. Так, для створення Sole-Proprietorship необхідна наявність лише однієї особи, в той час як для створення Partnership, Limited Partnership та Limited Liability Partnership необхідні мінімум дві особи. Вбачається, що максимальний ліміт учасників для них не встановлений, але для приватної компанії максимальна кількість учасників становить 50 осіб, для офшорної компанії – 20 осіб. При цьому кожна з наведених організаційно-правових форм має свої особливі риси. Так, суттєвою особливістю Sole-Proprietorship, Partnership та Limited Partnership є їх не відокремленість від учасників, в той час як для Company й Limited Liability Partnership притаманна майнова відокремленість. Матеріальною основою функціонування юридичної особи є майнова самостійність, що базується на праві власності, але якщо для Company й Limited Liability Partnership вона є відокремленою від учасників, то для Partnership й Limited Partnership все навпаки.

Для реєстрації юридичної особи в Сінгапурі обов'язковою умовою є досягнення фізичною особою 18 років (громадянин Сінгапуру, резидент й іноземець, що отримав візу Entre Pass), якщо засновник не є резидентом Сінгапуру, то він повинен призначити уповноваженого представника резидента. Подібні положення у визначених законом випадках розповсюджуються й на керівників або головних партнерів [2]. Кожна організаційно-правова форма характеризується певними особливостями, які роблять її придатною для реалізації відповідних цілей і можливостей засновників. Тому юридичні особи всіх організаційно-правових форм (крім компанії) характеризуються швидким і нескладним процесом реєстрації, а строк існування таких юридичних осіб визначається за домовленістю або безстроково (доки особа не буде припинена).

Для створення більш сприятливих умов ведення підприємницької діяльності в Україні нещодавно було започатковане відповідне реформування – прийнятий ряд заходів для знищення корупційної складової й демонополізації даної сфери, внаслідок чого вдалося досягти більшої мобільності завдяки принципу екстериторіальності. Окрім цього, запроваджено можливість подачі електронних документів, скорочено перелік документів для реєстрації й строки проведення всіх процедур, хоча аналогічні процедури в інших державах регламентуються навіть законодавчими актами минулого століття, приміром у Сінгапурі це Закон 1967-го року (Companies Act 1967). Українським законодавством передбачено, що державна реєстрація може здійснюватися в паперовій або електронній формі [6]. Відмінною рисою вимог законодавства Великобританії є встановлена можливість реєстрації з використанням стороннього програмного забезпечення [7]. Для Сінгапуру й Великобританії характерними є майже однакові вимоги до відомостей, які мають бути надані при реєстрації юридичної особи, а саме: найменування юридичної особи; чітко визначений опис діяльності юридичної особи (коротко); відомості про директора, секретаря й акціонерів; адреса юридичної особи; засновницький договір і статут [7]. В Україні для реєстрації необхідно надати документи, що визначені у ст. 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців і громадських формувань» [6].

Згідно зі статистичними даними ACRA (The Accounting and Corporate Regulatory Authority), однією з найпоширеніших організаційно-правових форм юридичної особи є компанія – Private Limited Company (станом на липень 2016 рік в Сінгапурі зареєстровано 300324 компанії) [2], аналогом української правової дійсності якої можна вважати акціонерне товариство, зокрема приватне

акціонерне товариство. Порівнюючи поняття акціонерного товариства в Україні й в інших державах, можна стверджувати про відсутність значних відмінностей в розумінні даного поняття. Так, у Великобританії Private Limited Company (limited by shares) визначається як організація, в якій відповідальність акціонерів за зобов'язаннями компанії настає тільки в межах належних їм акцій. В Сінгапурі Private Limited Company – це юридична особа з обмеженою відповідальністю акціонерів в межах належних їм акцій. Відмінним є підхід до граничної кількості акціонерів. Великобританія взагалі не встановлює максимального числа акціонерів, але для України й Сінгапуру дана кількість складає 100 й 50 відповідно.

Для реєстрації юридичної особи в будь-якому випадку необхідна наявність встановленого законодавством мінімального капіталу. У Сінгапурі й Великобританії сума мінімального капіталу встановлена в розмірі 1 \$ та £1 відповідно. В Україні мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства становить 1250 мінімальних заробітних плат, виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення (реєстрації) акціонерного товариства [8]. У всіх трьох країнах для акціонерів встановлена однакова відповідальність – в межах належних їм акцій. Загальна схема управління юридичною особою також не має значних відмінностей, але існує різниця в способах формування й функціонування. Так, у всіх трьох організаційно-правових формах вищим органом є загальні збори, в Україні й Сінгапурі вони скликаються один раз на рік. Виконавчий орган в акціонерному товаристві може бути колегіальним або одноосібним [8]. До його компетенції належить вирішення всіх питань, пов'язаних із керівництвом поточною діяльністю товариства, крім питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів і наглядової ради.

У Сінгапурі управління компанією здійснює директор, який відповідає таким вимогам: один із директорів обов'язково повинен бути резидентом Сінгапуру; директором може бути лише фізична особа з 18 років за умови відсутності передбачених законодавством підстав неможливості зайняття даної посади (раніше судимий в кримінальній справі тощо); акціонери можуть займати посаду директорів. До того ж законодавством визначено, що кожна компанія повинна мати мінімум одного секретаря, який є резидентом Сінгапуру. Великобританія встановлює дещо інші вимоги до директора – ним може бути особа з 16 років, а наявність секретаря в даній організаційно-правовій формі не є обов'язковою.

Кожна з трьох країн встановила однаковий підхід до місця знаходження юридичної особи (в межах країни) й її власності, аналогічно ж вирішене питання про представництво інтересів у правовідносинах (юридична особа виступає в зовнішніх відносинах від власного імені). На відміну від Великобританії й Сінгапуру, для України є характерним підхід, за яким існують лише два типи акцій (прості й привілейовані). У Великобританії існують такі види акцій: прості, привілейовані, акції з і без права голосу та інші. Для Сінгапуру акції різних типів є надзвичайно великою рідкістю, але для приватних компаній з обмеженою відповідальністю існують такі: звичайні; акції без права голосу на зборах; акції, що будуть викуплені назад в майбутньому та інші.

Висновки.

1. Національним законодавством України й інших зарубіжних держав встановлюється внутрішній правовий механізм, що забезпечує порядок створення, організації й реалізації мети юридичної особи. При цьому в країнах з дуалістичною системою приватноправового регулювання відносин віддається перевага закріпленню правових форм здійснення підприємницької діяльності нормами торгового або комерційного права, в країнах з моністичною системою, до яких належить й Україна – виключно ЦК України й спеці-

альним законам з врахуванням виокремлення господарських відносин між суб'єктами господарювання у відповідності до ГК України, якими також виступають юридичні особи.

2. Виходячи з того, що поняття організаційно-правових форм юридичних осіб розкривається в ЦК України, окремі елементи інституту юридичної особи можуть до-

сліджуватись у порівнянні з відповідними складовими інститутів права іноземних держав, що дозволяє оптимізувати процес законотворення, обираючи орієнтиром положення актів законодавства країн, які мають стабільний вектор успішного розвитку, випробуваний часом і реальними економічними досягненнями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Зеліско А.В. «Підприємницька юридична особа приватного права як системо утворююче поняття». Право України. 2015. – № 4. – С. 97–105.
2. The Accounting and Corporate Regulatory Authority (ACRA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.acra.gov.sg/Home/> (дата звернення: 07.08.2016).
3. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / Боброва Д.В., Дзера О.В., Довгерт А.С. та ін.; За ред. Дзери О.В., Кузнєцової Н.С., Київ: Юрінком Інтер, 1999. – 864 с.
4. Якушев В.С. Институт юридического лица в теории, законодательстве и на практике. Антология уральской цивилистики. 1925–1989: Сборник статей. Москва, 2001. – 431 с.
5. Comparison of forms of business organizations //The Accounting and Corporate Regulatory Authority (ACRA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://www.acra.gov.sg/uploadedFiles/Content/How_To_Guides/Setting_Up_in_Singapore/Comparison%20Table%20\(Landscape\)_22Feb2016.pdf](https://www.acra.gov.sg/uploadedFiles/Content/How_To_Guides/Setting_Up_in_Singapore/Comparison%20Table%20(Landscape)_22Feb2016.pdf) (дата звернення: 16.11.2016).
6. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України № 1720-VI від 17.11.2009 станом на 01.01.2016. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016. – № 31–32. – Ст.263.
7. GOV.UK. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gov.uk>. (дата звернення: 05.08.2016).
8. Про акціонерні товариства: Закон України № 514-VI від 17.09.2008 станом на 01.05.2016. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2008. – № 50–51 – Ст. 384.
9. Кучеренко І.М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права: Монографія. – Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. – 328 с.
10. Амельченко В. Юридична особа як суб'єкт цивільних правовідносин. Юстиніан, 2005. – №10– С. 44–46.
11. Companies Act (CHAPTER 50): Original Enactment: Act 42 of 1967// Singapore Statutes Online [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKewi3iLeEtfXNAhXJBiwKHeyYDLYQFggaMAA&url=http%3A%2F%2Fstatutes.agc.gov.sg%2Faol%2Fsearch%2Fdisplay%2Fview.w3p%3Bpage%3D0%3Bquery%3DDocId%253A%2522c3063e4b-61ed-4faf-8014-fabd5b998ed7%2522%2520Status%253Ainforce%2520Depth%253A0%3Brec%3D0&usq=AFQjCNFKKve7_z_a-QQf6qLdsQiZUGwCE8g&sig2=UnL0lwWyholVIVI-cXoilA. (дата звернення: 16.11.2016).

УДК 341.9

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЮРИСДИКЦІЇ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

PECULIARITIES OF LEGAL REGULATION OF JURISDICTION ON THE INTERNET IN LEGISLATION OF THE EUROPEAN UNION

Жуков І.М.,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

У статті досліджуються деякі питання, що виникають під час здійснення діяльності у сфері електронної комерції. Акцентується увага на проблемах визначення юрисдикції у мережі Інтернет у зв'язку із транскордонним та глобальним характером відносин. Висвітлені основні джерела регулювання юрисдикції в мережі Інтернет у законодавстві ЄС та умови встановлення юрисдикції та застосовного права.

Ключові слова: електронна комерція, юрисдикція, мережа Інтернет, колізійна норма, регламент.

В статье исследуются некоторые вопросы, которые возникают в сфере электронной коммерции. Акцентируется внимание на проблемах определения юрисдикции в сети Интернет в связи с трансграничным и глобальным характером отношений. Освещены основные источники регулирования юрисдикции в сети Интернет в законодательстве ЕС и условия установления юрисдикции и применимого права.

Ключевые слова: электронная коммерция, юрисдикция, сеть Интернет, коллизийная норма, регламент.

The article examines some issues arising from activities in the field of e-commerce. The emphasis has been placed on problems of determining of jurisdiction on the Internet taking into consideration transborder and global character of relations. This article highlights main sources of regulation of jurisdiction on the Internet in the legislation of the European Union and conditions of establishment of jurisdiction and applicable law.

Key words: e-commerce, jurisdiction, Internet, conflict rule, reglament.

Постановка проблеми. Науково-технічний прогрес, радикально змінивши системи інформаційного обміну та спілкування між людьми, значно вплинув на основні сфери життєдіяльності, умови існування та способі життя кожної людини. Розвиток комунікаційних технологій торкнувся як внутрішньодержавних, так і міжнародних відносин, що стало передумовою та інструментом інте-

грації у світове співтовариство і створення глобальної інформаційної економіки.

У зв'язку з тим, що господарська діяльність із використанням інформаційних комп'ютерних технологій має істотні особливості, її стали називати спеціальним терміном – «електронна комерція». Незважаючи на серйозні технічні, організаційні, психологічні і юридичні перешко-